

Araberna och förintelsen – intervju om en ny bok

Gilbert Achcar. *The Arabs and the Holocaust. The Arab-Israeli War of Narratives.* London: Saqi Books, 2010. -400 sid.

En intervju med Gilbert Achcar, av Olivier Doubre från tidskriften *Politis*, om antisemitismen i den arabiska världen med anledning av att hans bok *Les arabes et la Shoah* från 2009 nu utkommer på engelska.¹

Olivier Doubre. *I bokens inledningen står det, att du skrev den för att du ville motverka de "ömsesidiga nidbilder" som florerar om den arabisktalande världens hållning visavi den judiska Förintelsen. Vad är det för nidbilder?*

Gilbert Achcar. Det är nidbilder, som i det pågående propagandakriget mellan Israel och den palestinska och arabiska sakens supportrar, har ökat oavbrutet. De israeliska nidbilderna, både de i text som de i bild, skildrar araberna mestadels som pronazistiska med den välkända muftin av Jerusalem Amin Al-Husseini som den gängse förebilden. Al-Husseini flydde Palestina 1941, med hjälp av axelmakterna, och tillbringade resten av världskriget i och runt Berlin och Rom. Han hade en aktiv roll i axelmakternas propaganda som riktades mot den arabiska och islamska världen. Han deltog även aktivt i upprättandet av två enheter för Waffen-SS, som bestod av bosniska muslimer.

De israeliska nidbilderna överdriver muftins reella roll mycket kraftigt i det att de tillskriver honom ett direkt ansvar för judeförintelsen. Men deras främsta överdrift ligger i att de hävdar muftin som mer representativ för den muslimska världen än vad han faktiskt var. Det finns många bevis för att hans propagerande hade ringa effekt. Det tål att tänka på att det fanns fler araber, komna från Palestina, som enrollerade sig i den brittiska armén än det totala antalet araber från hela arabvärlden, som lät sig rekryteras av tyskarna.

Men det existerar, å andra sidan, en åsiktsströmning bland araber som ursäktar sig för muftins hållning. Den hållningen sammanfaller med min egen, och som jag förfäktar å det kraftigaste i det att det aldrig kan finnas nån ursäkt för att ha kollaborerat med en regim, samtidigt som man har varit medveten om att den hade folkmord på programmet. Muftin sticker i sina memoarer inte under stol med att han var klar över nazisternas folkmordspolitik. Han berättar att SS-chefen Himmler sommaren 1943 sa till honom att man redan hade dödat 3 miljoner judar. Apropå muftins memoarer; de är ju i sig ett vapen gentemot dem som förnekar Förintelsen.

Olivier Doubre. *I din bok lägger du tyngdpunkten på frågan om Förintelseförnekandet bland araber av idag.*

Gilbert Achcar. Även om förnekandet av Förintelsen inte är det mest framträdande i den offentliga opinionen i de arabiska länderna – låt vara att den synen omfattas av en majoritet bland araberna – är det ett faktum att vi har kunnat iaktta nya utslag av Förintelseförnekelse i den offentliga arabiska världen de senaste åren. Men till skillnad från västerlandet är dessa utslag inte antisemitiska utan mestadels reflexmässiga gensvar på att Israel har gjort Förintelsen till ett "redskap" – såsom historikern Pierre Vidal-Naquet har påpekat – med att beskylla varje kritik av Israel, som ledande till en ny Förintelse.

Vi måste se skillnaden mellan de antijudiska sympatierna hos européer på 2000-talet och de anti-judiska utslag vi får höra från palestinier som lider under en stat som förtrycker dem, och detta i namn av att handla å "det judiska folkets" vägnar. Naturligtvis finns det ingen ursäkt för judehat, men det finns inte heller några egentliga skäl att likställa de två företeelserna, dvs det som skedde i Europa då (och som dagens europeiska antisemitism är ett återsken av) och det som nu sker i arabvärlden. Vi kan följaktligen inte likställa 1800-talets antisemitism, hos en östeuropé som deltog i

¹ Gilbert Achcar. *Les arabes et la Shoah. La guerre israélo-arabe des récits.* Arles: Sindbad / Éditions Actes Sud, 2009. -525 sid. Engelska utgåvan: *The Arabs and the Holocaust. The Arab-Israeli War of Narratives* [Araberna och förintelsen. Det arabisk-israeliska berättelsekriget]

judeklappjakten, med de i gettot levande judarnas rasistiska syn på gojer (icke-judar dvs hedningar). Vi kan inte heller likställa 1900-talets lynchande vita folkmobbars rasism med de undertryckta svartas rasism gentemot vita

Vad jag säger är, att begrepp som fötts i den europeiska historien inte obehindrat passar helt andra historiska omständigheter. Till exempel palestiniernas, som lever under en ockupation. Jag försöker alltså ta luften ur de rådande bilderna och istället förfäktat begrepp som representerar verkligheten – vilket naturligtvis är en av förutsättningarna för att vi ska kunna uppnå en fredlig och rättfärdig lösning på den arabisk-israeliska konflikten.

Olivier Doubre. *I kapitlet "Förintelsens tidevarv" i bokens första del behandlar du de olika uppfattningar som rådde i den arabiska världen visavi den judiska frågan och nazistregimen. Du klarlägger att även om det fanns antisemitiska synsätt och ett propagerande för samarbete med nazisterna så var detta ingalunda någon majoritetssyn då.*

Gilbert Achcar. Arabernas syn på omvärlden bestod, såsom hos andra folk, av en rad olika uppfattningar, trots bilden av dem som "den arabiska synen". Jag ser fyra klart åtskilda ideologiska grupperingar. Det var de västvänliga liberalerna, marxisterna, nationalisterna (delade i vänster, höger och reaktionära) och till slut de panarabiska islamisterna.

De som kände samhörighet med Nazityskland fanns bland de panarabiska nationalisterna, men de utgjorde en marginell åsiktsströmning. En mycket bredare strömning bland dem var till exempel Baathpartiet, (som på 1960-talet kom till makten i Syrien och Irak) som på 1930 och -40-talen inte hade någon som helst sympati för nazismen. Därutöver fanns antisemitism endast bland den fundamentalistiska panislamismen. I den utvecklades det, från och med 1920-talet, en antisemitism, (den var i mycket relaterat till spänningen mellan judarna och araberna i Palestina), som hade en ideologisk samhörighet med nazismen. Muhammad Rashid Rida (1865 – 1935), som vi kunde kalla den moderna fundamentalistiska islamismens första teoretiker skapade en fanatisk antijudisk syn. Den baserade sig på en mix av västerländsk antisemitism och antijudiska synsätt hämtade från den arabiska medeltiden. Det fanns då starka antijudiska uppfattningar i arabvärlden även om de inte var så utbredda som i den kristna världen. Ridas skrifter har kommit att mejsla ut det ideologiska ramverket för det Muslimska Brödraskapet och senare islamistiska strömningar har funnit sig till rätta. Ett eko av ideologin finns i organisationen Hamas stiftelseurkund från 1989.

Olivier Doubre. *Om antisemitismen i vår tid, efter staten Israels uppkomst 1948 dvs efter den palestinska Naqban. Vad har hänt med den egyptiske presidenten Gamal Abdel Nassers (1918 – 1970) och Organisationens för Palestinas Befrielse (PLO) syn?*

Gilbert Achcar. Det som kallas nasserism har ständigt förändrats, sen Nassers makttillträde i mitten på 1950-talet i Egypten. Sätter vi alla Nassers uttalanden och förklaringar under lupp – och det är en hel del – hittar vi inga egentliga antisemitiska uttalanden. Visserligen rådde Nasser en indisk journalist att läsa "Sions vises protokoll" och i ett samtal med en tysk högerpolitiker uttalade han tvivel över antalet judar som ska ha dött under Förintelsen. De här två uttalandena har citerats i oändlighet men de är de facto undantaget och inte regeln. Det är två isolerade fall och sett mot att Nasser satt vid makten i 18 år så kan de inte sägas ha utgjort något väsentligt i hans tankegod. Det fanns dessutom omkring honom en hel del intellektuella som hade sin hemvist i marxismen. Det råder inget tvivel om att de inte skulle ha rått honom att låta bli att upprepa dylikt.

Vad gäller PLO, och även här spelade intellektuella såsom provästliga liberaler och vänsterfolk närstående marxismen en betydelsefull roll i att organisationen erkände Förintelsen och den europeiska rasismen mot judarna. Det erkännandet utgjorde inte heller något hinder för PLO: syn på den palestinska frågan eller PLO:s hållning gentemot staten Israel. En av dessa intellektuella var Edward Said (1935-2003) Han utvecklade synen, att de europeiska judarnas undertryckande med Förintelsen som bottennapp, måste av mänskligheten tas som en varning för främlingsfientlighetens och rasismens följder.

Vi ska inte glömma att Yassir Arafat (1929-2004) försökte minska den skada som åsamkades den

palestinska saken efter att ett antal arabiska länder hade tagit emot Roger Garaudy (*1913) med entusiasm, efter det att han hade dömts för förnekelsen av Förintelsen 1998. Arafat planerade att besöka Förintelsemuseet i Washington, men det besöket blev inte av p.g.a. muséledningens fientliga hållning gentemot honom. Han besökte därför Anne Frank huset i Amsterdam, vilket förorsakade en häftig debatt i Israel, vilket uppmärksammades föga i massmedia i Väst. Det samma har gällt utställningen om Förintelsen som har organiserats i Ni'lin, en palestinsk ort på Västbanken som har stått i frontlinjen mot byggandet av åtskiljningsmuren. Det är enligt mig entydliga exempel på hur de reella uppfattningarna i den arabiska världen förvanskas i Väst endera med att återge dem enbart delvis eller att de helt enkelt förtigs. Detta skapar en förvrängd bild i Väst och som i sin tur, när de återges i den arabiska världen, åstadkommer stor skada. Det är dessa nidbilder som måste bekämpas.

Ur *Politis* (Paris), den 18 februari 2010 (“Réfuter des caricatures”).
Översättning Per-Erik Wentus.